

FREDSRÖRELSEN I KUNGÄLV MEDLEMSBLAD NOVEMBER 2020

KALENDARIUM

**9 december Mänskliga rättigheters dag,
Tord Nordblom berättar. INSTÄLLT!**

Ordförande har ordet

Fredsvänner,

I det förra medlemsbladet tog vi upp situationen i Belarus och lovade återkomma med uppgifter om utvecklingen. För trettonde helgen i rad genomfördes den 1 november demonstrationer i Minsk mot president Lukasjenko. "Folkets minne sträcker sig längre än en diktators liv" stod att läsa på banderollerna, och regimen svarade med ett allt mer upptrappat våld. Den 5 november kom, äntligen, uppgifter om att EU-länderna ska ha enats om att sätta upp diktator Lukasjenko på sin sanktionslista. Tidigare är sanktioner införda mot ett 40-tal andra belarusier, innebärande inreseförbud och frysning av tillgångar i EU. Vi får återkomma till denna långdragna folkets resning mot diktaturen.

Detta nummer av Medlemsbladet ägnar vi till stor del åt frågor som rör ett lands försvarspolitik.

För att ett lands försvar ska vara fredsbevarande menar den norske freds- och konfliktforskaren Johan Galtung att det ska vara *icke-provokativt*, *alliansfrihet* ska råda och samhället ska vara *robust* genom exempelvis viss självförsörjning och decentralisering.

De diskussioner och beslut som i dag rör det svenska försvaret handlar emellertid inte så mycket om fred, utan snarare om krig. Det rör sig oftast om nya konfliktgränser och upprustning, inte så mycket om möjligheterna för konfliktlösning och nedrustning. Då vårt samhälle framöver kan komma att utsättas för stora prövningar till följd av exempelvis klimatförändringar, terrorism, kärnkraftshaverier och dataintrång borde vi kanske också, mer än vad som görs i dag, diskutera hur det svenska försvaret skulle kunna stå bättre rustat för att möta eventuella hot mot vår demokrati.

Hur ser utvecklingen ut för det svenska försvaret? Fredsrörelsen i Kungälv har fått en lång intervju med Kenneth G Forslund, en S-politiker från Kungälv med flera uppdrag i riksdagen: ordförande i Utrikesutskottet, vice ordförande i Riksdagens delegation till Natos parlamentariska församling, och ledamot i Krigsdelegationen. Nedan återger vi Forslunds svar på våra frågor.

Åse

1. Hur uppfattas i dag hotbilden mot Sverige?

- De senaste 10 årens militära upprustning i Ryssland kombinerat med deras mera aggressiva beteende gentemot grannländer men även i Syrien-kriget gör att det säkerhetspolitiska läget idag är mer spänt i vårt närområde. Det gör att ett angrepp på Sverige inte kan uteslutas.

2. Hur skiljer sig tilltron till Rysslands och USA:s politiska ledningar?

- Ännu är det oklart hur valet i USA slutar. Men både den nuvarande politiska ledningen i USA och den i Ryssland är oförutsägbar, fast på olika sätt. President Trump är nyckfull och därmed oförutsägbar. President Putin fångar möjligheter ofta i form av svagheter i närområdet och agerar snabbt och överraskande på dessa och det skapar en annan typ av oförutsägbarhet. Sverige har god kontakt med de amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiska institutionerna och har tilltro till dem. Med dem har vi en god och bitvis kritisk dialog. Det finns en dialog även med de ryska institutionerna, en bitvis mycket kritisk dialog där den ryska verklighetsbilden ofta gör samtalen ganska hopplösa.

3. Vilka är skälen till att Sverige inte skriver på FN-konventionen som förbjuder kärnvapen?

- För det första finns det en majoritet i riksdagen bestående av M, SD, C, KD och L som inte vill att Sverige ska skriva på konventionen över huvud taget. S/MP-regeringens uppfattning är att konventionen som den är utformad har brister som riskerar både nedrustningsarbetet och Sveriges säkerhet.

På vilket sätt menar du att nedrustningsarbetet kan riskeras om vi skriver på konventionen?

- Där finns oklarheter om bland annat verifiering av nedrustning. Förhållandet

mellan förbudskonventionen och redan existerande nedrustningsavtal är också oklart.

På vilket sätt menar du att vår säkerhet kan komma att riskeras om vi skriver på konventionen – är militärt stöd till Sverige villkorat av att vi inte skriver på?

- Några uttryckliga villkor har inte uttryckts men för NATO är vissa medlemsstaters innehav av kärnvapen centralt och en viktig utgångspunkt i hela den militära planeringen. Detta påverkar naturligtvis relationen. Kan NATO samarbeta med ett land som vill förbjuda en central del i deras strategiska planering? Jag anser att NATO:s rädsla för konsekvenserna av ett kärnvapenförbud är defensiv och att organisationen eller framför allt de medlemsländer som har kärnvapen borde engagera sig i utformningen av konventionen så att den kan bli en integrerad del av nedrustningsarbetet. Dock är regeringens uppfattning att så fort konventionen träder i kraft så ska Sverige ansöka om observatörskap. Detta för att därigenom jobba för att förbättra och förstärka konventionen genom tilläggsprotokoll.

4. Debatteras frågan om FN-konventionen?

- Ja frågan har varit uppe till diskussion återkommande i riksdagen och regeringen har beslutat att i nuläget inte föreslå riksdagen att Sverige ska ratificera konventionen. Ett förslag som om det lades fram skulle röstas ned av en majoritet.

5. Hur bedömer du Världlandsavtalets möjligheter att vara fredsskapande?

- Världlandsavtalet är ett tekniskt/juridiskt avtal som reglerar allt möjligt utom vapen och ammunition. Avtalet handlar om straffansvar, beskattning, m.m. Frågor som tidigare behövt beslutas varje gång en övning eller operation ska genomföras. Avtalet minskar byråkratin och spar därigenom tid och pengar.

6. Varför finns inget förbud i Världlandsavtalet om att införa kärnvapen på svenskt territorium – hur garanteras att detta inte kommer att hända?

- Det är förbjudet enligt svensk lag att föra in alla typer av radioaktivt material och materiel utan särskilt tillstånd. Detta gäller naturligtvis även kärnvapen. Det är dessutom väl känt i världen att Sverige inte vill att kärnvapen förs in på vårt territorium och detta brukar respekteras. Ett land som för in kärnvapen i Sverige skulle allvarligt skada sin relation till

Sverige och det är kärnvapenstaterna väl medvetna om.

Är garantin för att kärnvapen inte införs på svenskt territorium byggd på en förhoppning om att andra nationer, t.ex. USA, inte vill skada sin relation till Sverige? Hur troligt är det i så fall att detta väger tungt i en allvarlig krissituation?

- Det är inte en förhoppning utan en skarp lagstiftning där brott mot den bestraffas med böter eller fängelse. Jag tror att det i kombination med hur det skulle förstöra relationen till Sverige som har en geopolitiskt strategisk position gör det tämligen oattraktivt att bryta mot den lagstiftningen.

7. Ser du några problem med att det svenska civilsamhället (t.ex. vägar, flygplatser, hamnar) enligt Världlandsavtalet ska anpassas till militaristiska ändamål?

- Nej. Det gäller i ett kris- eller krigsläge även i vanliga fall då det svenska försvaret kan ta sådana resurser i anspråk.
Ska sådana anpassningar göras utifrån andra nationers, exempelvis USA:s, önskemål och krav?
- Det är fortfarande Sverige som beslutar vilka resurser som ska anpassas och hur de ska anpassas. Men det ligger i vårt eget intresse att göra anpassningar för att kunna ta emot hjälp om behovet uppstår.

8. Anser du att det finns en risk att avtalet, samt närmanden till Nato, kan komma att upplevas som provokation, exempelvis från Ryssland?

- Jag har uppfattat de ryska reaktionerna som ganska svala. Dock har det förekommit påverkanskampanjer för att driva en svensk opinion mot Världlandsavtalet, dessa har troligen varit organiserade och finansierade av USA. Men officiellt är Rysslands reaktion avvaktande. Däremot har Ryssland återkommande sagt att ett svenskt NATO-medlemskap skulle tvinga Ryssland att ändra sitt agerande/sin strategi. Alltså ett illa förtäckt hot mot Sverige om vi skulle gå med i NATO.

Kan inte ett stort antal avtal som i praktiken gör oss starkt kopplade till USA upplevas lika hotfullt som fullt NATO-medlemskap?

- Sverige har de senaste åren slutit ett antal samarbetsavtal och avsiktsförklaringar med olika länder runt omkring oss. De tillsammans bildar en väv som ger Sverige alternativ till att vara medlem i NATO. Dessutom ett bättre alternativ av fler olika skäl. Sverige och

Finland anses allmänt ha de närmaste samarbetena med NATO men formellt sett finns det ett land som har ett ännu närmare samarbete – Ryssland. Ryssland är precis som Sverige och Finland partnerländer till NATO, men har dessutom ett eget råd, NATO-Russia-council, för sina diskussioner och kontakter. På senare år har relationen där varit frostig och inga möten hållits, men det har kommit igång igen det senaste året eller drygt det. Det är inte möten som Sverige eller Finland har tilltråde till, men vi har förstått att diskussionerna är ganska kärva. Jag tror dock att det är väldigt viktigt och bra att det rådet har återstartat sin verksamhet.

9. Utgör Världsavtalet ett hinder för Sverige att skriva på FN-konventionen om förbud mot kärnvapen?

- Nej.

10. Vilka diskussioner förs om konfliktlösning och nedrustning? Diskuteras ett krav på Norden som kärnvapenfri zon, och hur ser du själv på ett sådant krav?

- Just nu måste all kraft läggas på att rädda de nedrustningsavtal som fortfarande finns kvar. Utvecklingen går just nu åt fel håll och det är mycket allvarligt. Allt arbete måste nu inriktas på de länder som officiellt eller inofficiellt innehar kärnvapen.

11. Ser du det som fredsskapande att utveckla en dialog och ha kulturellt/idrottsligt utbyte med nationer som kan utgöra ett hot mot Sveriges säkerhet?

- Ja absolut! Det är något som vi verkligen borde göra. Dock på ett vaksamt sätt då det finns en risk att det öppnar dörrar för infiltration och påverkansoperationer.

12. Förs diskussioner om att mer inrikta försvaret mot en beredskapsstyrka för att bekämpa exempelvis hot mot demokratin, effekter av klimatförändringarna, pandemier etc.?

- Grunduppgiften för den svenska försvarsmakten är att försvara Sveriges territorier och demokrati. Försvarsmakten har möjlighet att på begäran bistå civila myndigheter, detta är dock starkt reglerat, något som bland annat har sin bakgrund i händelserna i Ådalen 1931 där militär sköt ihjäl demonstrerande arbetare.

Det finns en oro i samhället i dag för att stora kriser på lång sikt skulle kunna hota vår demokrati. En av grunduppgifterna för det svenska försvaret är att just försvara

demokratin. Finns det en konflikt mellan den starka regleringen av militärens möjligheter att bistå civila myndigheter och det behov som skulle kunna uppstå? Förs diskussioner om hur denna konflikt ska hanteras?

- Det finns en del övertro på hur mycket hjälp som kan erhållas från Försvarsmakten. Det är nog reglerat med vad och hur de får hjälpa till, det ska dessutom ske på ett sätt som inte äventyrar utförandet av deras huvuduppgift. Jag skulle inte kalla det en konflikt, men som sagt en övertro. Vi måste satsa även på det civila försvaret och beredskapen och det sker också nu med både stora tillskott av pengar och genom att olika krisplaneringsarbeten återstartats.

Fredsrelsens kommande verksamhet

Vi behöver fortsätta vårt opinionsarbete för att förhindra införandet av kärnvapen till Sverige, men givetvis också för att totalt förbjuda kärnvapen. Vi måste också starkt opponera oss mot militära samarbetsavtal som innebär begränsningar av vår suveränitet som stat att verka för ett fredsbevarande försvar.

Tidigare i höstas väcktes ett hopp om att vi åter, under stor försiktighet, skulle kunna hålla mindre sammankomster igen. Den 21 oktober, i anslutning till FN-dagen, kunde vi lyssna till Evert Svensson när han berättade om sina erfarenheter av sitt mångåriga fredsbevarande arbete. Men utvecklingen av pandemin har därefter tagit en annan vändning. Detta innebär att vi får ställa in de aktiviteter vi hade hunnit planera och avvakta med vårt kommande program. Hemsidan hålls uppdaterad och medlemsbladet ges ut som vanligt.

Medlemsavgift 2020

Om du inte betalt medlemsavgiften för 2020 så är det inte för sent! Betala in 100 kronor per person till vårt postgirokontonummer **786201-4**. Glöm inte att skriva namn och mejladress! Tala gärna om oss för dina bekanta. Vi behöver bli fler!

Ta hand om varandra!

Med vänlig hälsning från oss i Styrelsen för Fredsrelsen i Kungälv